GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Narodna

Tribuna

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU. MALI OGLASNIK 20 RIJEČI DIN. 3.50 OGLASI PO SNIŽ. TARIFI. — Priopćeno po retku D 10

IZLAZI REDOVITO SVAKI UTORAK I PETAK U JUTRO. Uredništvo i uprava u Tiskari E. Vitaliani i Sin - Šibenik Telefon interurban za upravu i tiskaru broj 47

POJEDINI BROJ STOJI DINARA 1.50 PRETPLATA MJESEČNO: 10 DINARA INOSTR. TROMJES. D 45. - RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

GODINA II | ŠIBENIK, 20 APRILA 1934 | BROJ 82

Novi zakon o razduženju u Rumunjskoj

Razduženje seljaštva u agrarnim zemljama srednje i istočne Evrope još je uvjek pitanje, koje traži svoj konačni odgovor. To znači, da još ono nije riješeno onako, da bude od sigurne koristi za daljnji život i privredu seljačku. Naročito u nekim državama.

Među prvim državama, koje su kušale riješiti to pitanje, bile su Bugarska i Rumunjska. Ova potonja je još početkom god. 1932 donijela zakon o razduženju svoga seljaštva. Prema tom zakonu smanjeni su dugovi na polovicu svim onim seljačkim posjedima, koji nisu bili veći od 10 hektara. Polovica duga jednostavno se brisala, a drugu polovicu imali su da plate seljaci u toku od 30 god. u ratama, koje su s kamatama iznosile godišnje 4 posto. Do isplate čitavog duga zabranjena je bila svaka ovrha seljačkog posjeda; jedino, ako seljak nije 3 godine uzastopce platio rate, smio mu se posjed prodati na dražbi. U slučaju slabe žetve seljaci su mogli tražiti odlaganje plaćanja. U brdskim krajevima koji su veoma siromašni, važila je ova povlastica o brisanju polovice dugovanja i za imanja do 50 hektara, a u Bukovini važila je za sva imanja. Pravo na ovu olakšicu davao je zakon i nižim činovnicima učiteljicama i svećenicima, koji su imali posjed ispod 10 hektara.

To su bile najglavnije odredbe zakona o razduženju seljaštva u Rumunjskoj, od kojih se je očekivalo ne samo olakšanje teškog života rumunjskog seljaka, već i procvat njegove privrede. Međutim, izgleda, da taj zakon nije donio željenih rezultata. Kroz ove dvije god. njegova važenja, pokazala se je potreba donošenja novog zakonskog prjedloga o razduženju. Taj novi predlog o razduženju podnjela je rumunjska vlada parlamentu nazad nekoliko dana. Nu on se ne odnosi samo na razduženje seljaka (poljoprivrednika) već obuhvata pitanje o p ć e z a d u ž e n o s t i t. j. odnosi se na sve zadužene građane rumunjske države. Nije dakle u pitanju samo razduženje rumunjskog seljaštva, nego i građanstva t. j. svih prezaduženih državljana.

Novi zakonski predlog o razduženju predviđa dvije vrste dužnika, kojima je pomoć potrebna. To su seljaci, poljoprivrednici i građani, hipotekarni dužnici. Prvima, seljacima, otpušta predlog novog zakona 50 posto t. j. polovicu dugova, a ostatak duga ima biti otplaćen u roku od 15 godina sa 4 posto kamata. Drugoj grupi dužnika (građanima, hipotekarnim dužnicima) briše se 20 posto, t. j. jedna petina dugova, a osatak moraju ti dužnici isplatiti u roku od 10 godina sa 6 posto kamata. Osim toga, predlog novog zakona daje još jednu olakšicu revnim dužnicima, t. j. ako dužnik zemljoradnik u dvije godine isplati svoje dugovanje, briše mu se još 20 posto duga, a isto tako revnom hipotekarnom dužniku 15 posto. Nu zanimiva je ustanova zakonskog predloga da se ovim olakšicama ne mogu koristiti dužnici bez pristanka vjerovnika. Ali u slučaju da vjerovnik na takovu otplatu dužnikovog duga ne pristane odobrava se dužniku moratorij od 15 godina sa 1 posto kamata, dalje obračunavanje kamata za unatrag, zabrana obračunavanja kamata na kamate, i konačno stavlja se dužniku u izgled eventualno preuzimanje duga od strane države koja će zato izdati vjerovniku naročitu rentu, za koju se predviđa da će notirati daleko ispod nominalne vrijednosti.

Prema pisanju rumunjske štampe, donošenje novog zakona o razduženju izazvala je činjenica, što je već pune tri godine cio privredni život u Rumuniji zapeo. A zapeo je najviše zbog toga, jer su prijašnjim zakonom o razduženju seljaci skoro sasvim izgubili kreditnu sposobnost. Novim pak zakonom misli rumunjska vlada da će tu sposobnost oživiti.

Novi zakon dakle ne čini razlike među dugovima, a niti ne vodi računa o platežnoj sposobnosti dužnika. Zakon ide za tim, da se sudski postupak po mogućnosti što više izbjegava, a dužnicima koji ubrzavaju otplate svojih dugova, osigurava naročite povlastice.

Hoće li se očekivanja od novog rumunjskog zakona o razduženju doista ostvariti, vidit će se doskora. Svakako je i za nas zanimivo, kako će se taj pokus rumunjske vlade oprobati u praksi.

N. K.

U Carigradu otkrivena komunistička urota

Carigrad 20-IV. Ovdje je otkrivena tajna komunistička organizacija. Uhapšena su 4 lica.

Ručak u počast g. Titulescu-a

Pariz 20-IV. Na ručku koji je bio priređen u počast g. Titulescu-a bio je i jugoslavenski poslanik u Parizu.

Sjednica franc. min. savjeta

Pariz 20-IV. Na jučerašnjoj sjednici ministarskog savjeta koja je održana u Jelizejskoj palati, referirao je min. spolj. poslova g. Barthou o svom sastanku s g. Titulescu-om i o utiscima koje je učinio u Engleskoj odgovor Francuske.

U Koruškoj su se usljed vanredno visoke temperature zapalile neke šume. Kupatila su već otvorena, a posjetnika ima kao usred ljeta.

Austrija je 1 aprila t. g. imala samo 14.000 nezaposlenih, prema tome 53.000 manje nego prošle godine.

NEKOJE REFLEKSIJE NA PREDAVANJE O ŽIVČANIM I DUŠEVNIM BOLESTIMA

U srijedu naveče u prenapunjenom »Tesla« kinu održao je Dr. Josip Glaser vrlo interesantno predavanje o duševnim bolestima. Obzirom na činjenicu da je ovo prvo predavanje iz ove oblasti na našem Narodnom Univerzitetu, predavač je sasvim umjesno odabrao psihoneuroze da nam o njima govori. Jedno za to što su to oboljenja koja pretstavljaju prvi stepen devijacije od duševno normalnog, a drugo što su ta oboljenja najrašireniji od svih duševnih oboljenja. Naročito su poratne loše ekonomske i socijalne prilike uticale na njihovo širenje. Psihoneuroze kako smo čuli su funkcionalna a, ne organska oboljenja živčanog sustava. Kod njih dakle redovno ne nalazimo anatomsko-patoloških promjena. Čine prelaz, može se reći, između živčanih i duševnih bolesti. One nemaju u glavnome nikakove veze sa nasljeđem. Ipak za njihov postanak potrebna je naročita dispozicija (prirođena sklonost), a pored toga potreban je jedan vanjski momenat.

Opisavši suštinu ove vrlo česte i

Razne vijesti

Izvršio je samoubijstvo u Rimu japanski pomorski ataše objesivši se u svojoj sobi.

U jednom mjestu u Tirolu prikazivan je stari film o tirolskim narodnim nošnjama. Na platnu se pokazao i Hitler u nar. nošnji. U bioskopu su počele manifestacije Hitleru i pjevanje nacional-socijalističkih pjesama, tako da je policija morala silom isprazniti kino.

Većini brodolomaca sa „Čeljuskina" potrebna je liječnička njega. Oni tek sada iznose sve svoje patnje koje nijesu htjeli da javljaju sa sante.

18 aprila počeo je redovan zračni saobraćaj između Zagreba i Beograda. Cijena vožnje je 440 Din., činovnici imaju 50 % popusta.

Knez Starhemberg stigao je pred nekolio dana u Rim. Odmah je bio primljen kod Mussolinia. Njegovom dolasku u Rim pridaje se velika važnost.

Poslovanje okružnog ureda za osiguranje radnika na Sušaku 1933 g. završeno je viškom od Din 815.000.

Ministar saobraćaja Radivojević prigodom svog boravka na Sušaku obećao je skori popravak i uredjenje sušačke luke.

Pedeset francuskih šumara polazi na ekskurziju u Jugoslaviju u maju o. g.

Potkancelar von Papen vratio se iz Rima, pošto ga papa nije htio primiti u audijenciju.

Šef agrarnog pravnog odsjeka vrbaske banovine Ivan Nikolić suspendovan je, jer je upleten u agrarnu aferu.

Na mjesto drevnog grada na Avali bit će podignut spomenik neznanom junaku. Rušenje gradskih zidova već je počelo.

Leon Steinigg, član sekretarijata Društva naroda, koji putuje po Evropi sa misijom, da proučava pitanje opojnih droga, stigao je u Beograd.

Proradila prva jugoslovenska tvor. automobila u Ljubljani

U bivšoj radionici šarafa inžinjera Bloudeka u ljubljanskom predgrađu Šiška, otvorena je prva jugoslovenska fabrika automobila „Automontaža a. d." Iz ove radionice izišao je jučer prvi automobil naše domaće izrade.

Akcija da „La Dalmatienne" započme radom

Od strane zanatske komore zamoljen je jednom predstavkom ban dr. Jablanović da svojim uplivom isposluje da čim prije započme radom društvo „La Dalmatienne" u Šibeniku. U predstavci je izloženo bijedno stanje besposlenih šibenskih radnika, kojima bi se pomoglo ako bi tvornica započela radom.

razgranjene grupe oboljenja predavač je prikazao potanko pojedina glavnija oboljenja. Opisao nam je „histeričnu reakciju“ kao i mnoge prisilne psihoneuroze (prisilne nagone, pretstave, predodže, mišljenja, radnje.) Opisao je razne „fobije“ (bolesna strahovanja). Nadalje je govorio o „rentnoj neurozi“, koja se najviše raširila za vrijeme rata, kao i pod uplivom modernih zakona o osiguranju. Iako je dandanas malo tko pošteđen od jedne ili druge ovakove smetnje, ipak je potrebno znati da su oboljenja ovakove vrste, ili kako ih danas nazivlju »reakcije«, gotovo uvijek izliječive. Liječe se psihoterapijom koju su prvi uveli Freud i Breuer. Predavač nam je na vrlo lijep i razumljiv način opisao razvoj psihoanalize te naročite struje psihoterapije, kojoj upravo moramo zahvaliti što većinu ovih pitanja možemo lako da riješimo. Pomoću psihoanalize razgoličuje ljekar na neki način dušu bolesnika, otkriva onaj vanjski događaj koji je bio povod samom oboljenju i lišava svog pacijenta bolesti.

Već samo postojanje jedne visoko kulturne ustanove u našem gradu kao što je Narodni Univerzitet, kao i interes koje je ovo predavanje izazvalo budi u nama nade, da je nadošlo vrijeme kada bi se i kod nas dalo govoriti o sistematskom stvaranju oko uzdržavanje duševnog zdravlja našega naroda uopće. U drugim kulturnim narodima već se davno posvećuje naročita briga stvaranju duševno što zdravijeg poroda i njegovom daljnjem što pravilnijem razvijanju. Od godine 1869, kada je Darwinov rodjak *Galton* prvi put iznio zakone nasljeđa i prvi osnovao *eugeniku* — nauku o zdravom i dobrom porodu — pak do današnjeg dana osnovan je u stranom svijetu neizmjeran broj društva sa istim ili sličnim zadatkom. Najjača propaganda u tom smislu vodjena je u U.S.A. Tamo su još 1914 godine bila na 44 sveučilišta uvedena posebna predavanja ili katedre o eugenici. Na privatnu inicijativu osnovan je tamo još 1910 Eugenics Record Office. Isto tako osnovan je tamo odbor za eugenična pitanja, koji propagira eugenične ideje u srednjim školama i nagradjuje najbolje školske radove o eugenici.

Poslije U.S.A. nova je nauka zahvatila Englesku, Njemačku (eugeniku tamo nazvaše *rasnom higijenom*) i ostale kulturne zemlje. U novije vrijeme stvaraju se društva i ustanove koje ne vode samo brigu oko zdravog začeća i poroda, nego oko duševnog zdravlja uopće. Takovo društvo osniva najprije u Americi Beers; zatim u Francuskoj Toulouse; u Njemačkoj Sommer, u Švicarskoj Repond; u Austriji Stransky. Koncem 1930 održan je u Waschingtonu kongres za duševnu higijenu. Cilj kongresa je bio 1) da se dodje do jedne zajedničke organizacije i provede zajednička akcija duševne higijene u svim zemljama 2) da se pomoću štampe što više zainteresira svijet za duševnu higijenu i da ga se uputi kako ima da se očuva od duševnih bolesti.

Dok je ovaj pokret ovako jako i čvrsto organizovan u drugim kulturnim državama, dok tamo svakog dana nailazimo na sve veći broj društava kojima je cilj da onemoguće ili bar otežavaju pojavu duševnih bolesti, kod nas gotovo nemamo ništa od svega toga. Još 1925 g. Dr. Bogić naš najveći propagator za duševnu higijenu predložio je na kongresu u Dubrovniku osnivanje jednog društva ili instituta za duševnu predohranu (profilaksu) i duševnu higijenu. Predlog nije do danas ostvaren.

Gotovo svaki veći grad na zapadu ima svoje ambulante i savjetovališta za duševno bolesne, ima svoje psihoanalitičke poliklinike, učione i zavode. U onim prvim nalaze savjeta i lijeka bilo majke za djecu, bilo odrasli za sebe ili bližnje svoje. Oni drugi, služe za odgoj i obrazovanje svih onih koji imaju kontakta sa djetetom i koji upravljaju njegovim duševnim razvitkom (roditelji, učitelji, ljekari). Dok u drugim zemljama postoji veliki broj zavoda za slaboumnu i duševno manje vrijednu djecu, dok postoji veliki broj moderno izgrađenih zavoda za duševno bolesne: kod nas je sve to tek u povojima. Osim jednog skromnog »zavoda za socijalno-higijensku zaštitu djece« i jednog »savjetovališta za slaboumnu i duševno manje vrijednu djecu« u Zagrebu i Beogradu, mi nemamo ovakovih instituta. I sa našim duševnim bolesnicima ne stojimo bolje. U njima ima mjesta za ca. 4000 bolesnika. To znači da imamo 0.3 % kreveta. U Njemačkoj ih imaju 2, 5 %. Kada bi mi htjeli dakle da stignemo do 1 % što bi tek pretstavljalo naš minimum, trebalo bi nam još 10.000 kreveta!

Ogroman je i težak posao koji mora duševna higijena da kod nas svlada. Naš narod treba postepeno popravljati i odgajati, treba ga upućivati o prirodi i o značenju duševnih bolesti kako bi on sam uvidio potrebu i korisnost od onih mjera koje propovjeda duševna higijena. Veliku zapreku u svemu tome čine dakako teške socijalne i ekonomske prilike u kojima se cijeli svijet, pa i naš narod, nalazi. Isto tako mnogo smetaju širenju duševno higijanskih načela i predrasude o duševnim bolestima i njihovom postanku. Predrasude koje su se duboko usadile u dušu našeg naroda. Vjerovanje o nemogućnosti izlječenja duševnih bolesti rašireno je ne samo kod laika već nažalost i kod mnogih naših inteligenata. Posljedica tih predrasuda i takovog vjerovanja jest: ne vođenje brige oko suzbijanja etioloških momenata kao i prepuštanje duševnog bolesnika samome sebi. Početni period svake, pa i duševne bolesti, period u kojem se javljaju oni prvi, tek vidljivi simptomi duševne rastrojenosti, to je upravo onaj momenat u kojem se jedino može pomoći bolesniku. To je vrijeme u kojem se može govoriti o izlječenju i težih duševnih ili nervnih bolesti. Propusti li se taj momenat, što kod našeg naroda redovno biva, nema više govora o kakvoj pomoći. Eto na taj je način duševno bolesnih svakog dana sve veći broj. Kako se o njima nitko ne stara, oni dalje stvaraju duševno defektne potomke. Da bi se toga zla sačuvali treba da slijedimo ideje i načela duševne higijene. Jedino na taj način, a u vezi sa tjelesnom higijenom, dati ćemo našem narodu građane zdrave duše i zdravog tijela.

Zahvalni smo našem Narodnom Univerzitetu što je započeo sa predavanjima iz oblasti duševnih bolesti. Ta naša kulturna ustanova, koja je za kratko vrijeme svog opstanka uspjela da prikupi ogroman broj slušalaca, moći će u pomanjkanju društva za duševnu higijenu, da prosvjećivanjem naroda u pitanjima duševnog zdravlja, propagira u našem kraju ideje duševne higijene. B. K.

Podmirite pretplatu!

Zlobno djelo nekog Zadrana

Jednom našem državljaninu iz Zadra, nastanjenom u Sutomišćici a koji ima posjeda i konobe u Arbanasima, dogodio se slijedeći slučaj: Koncem marta o. g. dotični je otišao u Arbanase da pretoči vino koje mu je ostalo. Veliko je njegovo zaprepaštenje nastalo kad je opazio da mu je svih 60 hl bijelog vina otrovano lizolom! Šteta iznosi oko 9000 lira. Isti je sumnjao na slugu, jer je sve u konobi bilo u potpunom redu, a ključ je imao jedino sluga.

Pored svih nastojanja i tužaba dotičnog, talijanske vlasti nijesu ništa učinile, dapače nijesu uhapsile niti slugu. Po svemu izgleda da je netko potkupio slugu da otruje vino kako bi napakostio jednom našem čovjeku.

M.

Izmjene uredbe o dodacima na skupoću

provešće se već 1 maja. Već su o tom izdate naredbe odnosnim nadleštvima. Izmjena je u čl. I stav 7 nejasna, ili bar nedosljedna u koliko se govori o roditeljima neoženjenih namještenika koji uživaju državnu ili samouprav nu pensiju. Dok se jasno određuje visina privatnih dohodaka roditelja sa 1500 Din., visina penzije nije odre đena. Dali se ima oduzeti 50 % dodatka na skupoću i onima čiji roditelji uživaju npr. 500—600 Din. cjelokupne mirovine kao i onima sa 2500 Din. mirovine?

Pošto ovaj paus tišti najviše, romašnije traži se od nadležnih hitno tumačenje one stavke. M. N.

Udruženje trgovaca u Splitu traži reviziju Uredbe o zaštiti zemljoradnika

Izvršni odbor Udruženja trgovaca u Splitu održao je u ned jelju svoju sjednicu, na kojoj se ra spravljala razna pitanja koja zasjecaju u interese trg. staleža. Specijalno se na ovoj sjednici raspravljalo pitanje revizije uredbe o zaštiti zemljoradnika, pitanje telefonskih taksa za instalacije i za pretplatu kao i za interurbanske razgovore. Zaključeno je da se obzirom na današnje teške finansijske i ekonomske prilike trgovačkog staleža traži smanjenje ovih taksa za 50 posto. Na ovoj sjednici još se raspravljalo i pitanje zakona o prinudnome poravnanju van stečaja, tarife Jadranske Plovidbe, kao i pitanje izgradnje javnih skladišta u Splitu. Odlučeno je, da se u ovom pravcu poduzmu mjere kod nadležnih faktora. Predan je također i jedan memorandum g. ministru dr. Anđelinoviću koji zahvata sva napred navedena pitanja. Riješeno je na sjednici izvršnog odbora Udruženja trgovaca da se organiziraju povjereništva po otocima. U tu svrhu održat će se jedan sastanak u Supetru i u Nerežišću.

„La Dalmatienne“

Industrija Dalmatienne u Splitu objavila je bilancu za poslovnu god. 1929-30. Bilanca je završila s gubitkom od 3.845 milijuna franaka. Najnovija bilanca za poslovnu godinu 1932-33 iskazuje gubitka od 8.748 miljona franaka. U bilanci su iskazane investicije sa 163.1 (162.8) milijuna franaka, materijal za nove tvornice sa 28,3 (27.3) miljona franaka, zalihe, efekti i dužnici 18.1 (33,55) miljona franaka. Glavnica 156.25 miljona franaka, obligacije 50 mil. fr. (6.22). Većinu dionica Dalmatienne ima francusko društvo za izradu fostata u Tunisu Societe des Phosphates Tunisiens.

Priuštite si čašu zdravlja

Ruku na srce

i iskreno, reci ... nije li naša

rogaška (rojčka) slatina

uistinu nebesko dobra! Svejedno li ju samu, s vinom ili s voćnim sokom, je istovremeno užitak i lijek. Tko pije svaki dan, neće biti bolestan.

rogaška (rojčka) slatina

Službeni Glasnik

UDRUŽENJA TRGOVACA za srezove Šibenik i Biograd n/m

Br. 822.

Obavješćuje se gg. članove, da će g. Hruš Anton prof. iz Splita održati dva predavanja o Einsteinu na Narodnom Univerzitetu u Kinu „Tesla“ prama programu koji je odštampan na drugoj strani lista.

Br. 814.

Donosi se do znanja svojim članovima, da 20 aprila o. g. stupa na snagu zakon od 18 februara 1934 s izmjenama i dopunama iz tarife br. 34. Plaća se taksa na račune, note, izvještaje i slična pisma, koja trgovci i zanatlije izdaju jedan drugome, ili drugim osobama o tražbinama i isporukama potičući iz njihova posla bez razlike da li se u njima posvjedočava isplata ili ne i da li su ih izdavaoci potpisali ili ne.

Izdavanje računa, nota, izvještaja sličnih pisama o tražbinama, isporukama i utrošcima, ako u istima nema sume ili suma iznosi najmanje 20 din obavezno je za svakoga i mora se taksirati sa Din. 0.50 ako suma prelazi 20.- do 100 din., a sa din 1.- ako suma prelazi din. 100.-

Te taksene markice od din. 0.50 odnosno din. 1. valja poništiti na dotičnom računu, noti, izvještaju ili drugom sličnom pismu.

Za neizvršenje ovog propisa kažnjava se pedesetstruki iznos neplaćene takse. —

Takseni papir za račune, note, izvještaje i slična pisma biće izrađen u blokovima od 25 do 50 komada. Ako je nekome zbog unutarnjeg uređaja njegove radnje potrebno, da računе, note, izvještaje i slična pisma izdaje u više primjeraka ili u naročitom obliku, moći će sam poručiti nabaviti blokove, ali prije upotrebe svakog bloka morati će ga podnijeti poreskoj upravi na taksiranje, koja će na svaki originalni primjerak otisnuti taksu od 0.50 din.- odnosno od 1 din.

Prema gornjem svaki je trgovac dužan, da svojim mušterijama, koji kupe robe više od Din. 20.- izda račun i da ga taksira po gornjoj tarifi te da na istomu poništi taksenu markicu.

Donoseći gornje na znanje svo članstvu, udruženje upozorava, da se spomenute takse mogu naplaćivati od dotičnih kupaca robe. Uprava.

Kemički čisti i bojadiše odijela najbolje i najbrže uz umjerenu cijenu poznata i odlikovana radnja

M. DOMIĆ

Kr. dvorski dobavljač

SPLIT

Parna praon. i gladion. rublja

GRADSKE VIJESTI

KINO »BALKAN« prikazuje u petak i subotu: čuveni njem. epos: „Nebelungi" Siegfriedova smrt i Kriemhildina osveta. — U nedjelju i ponedjeljak: Princesa Nadja po romanu „Svadbena Noć" od Noel Cowarda, pisca „Cavalcade". Igra Claudette Colbert i Fredrich March.

»TESLA« tonkino prikazuje u petak i subotu: Putujući Piano. Stan Laurel i Oliver Hardy. — U nedjelju španjolska opereta: Kralj Arene.

Predavanje na Narodnom Univerzitetu o Einsteinovoj teoriji relativnosti održaće se u subotu u 8 sati uveče, a ne u 7.30 kako je bilo prije javljeno.

SJEDNICA OPĆINSKE UPRAVE. U srijedu 18 IV bila je sjednica općinske uprave na kojoj se pretresao materijal koji se ima iznijeti pred općinsko vijeće. U utorak na sjednici općinskog vijeća položiće zakletvu nova uprava i vijeće.

STEG SKAUTA U ŠIBENIKU proslaviće 6 maja skautsku slavu sv. Đorđa i dvanaestogodišnjicu svoga rada i opstanka. O tome ćemo potanje donijeti u slijedećem broju.

ŠIBENIK DOBIVA RESTORANT VAGON

Intervencijom g. Karaganjana dobio je Šibenik kod direktnih ubrzanih pruga Beograd-Zagreb Šibenik prikopčanje restaurant-vagana, Intern. Vagon Lits.

DOZNAJEMO da su stigle armadure i kandelabri za Poljanu i obalu. Nadamo se da će biti postavljeni na svoje mjesto u najskorije vrijeme.

PREDAVANJE NA NARODNOM UNIVERZITETU O EINSTEINU. G. Hruš Anton, profesor iz Splita, održaće na šibenskom Narodnom Univerzitetu dva predavanja o Einsteinu. Prvo će biti u subotu, 21 aprila, u 8 časova uveče sa temom: Einsteinova specijalna teorija relativnosti. Predavač će obraditi ova pitanja: Klasična mehanika: zakon ustrajnosti — Relativnost položaja i gibanja — Apsolutni prostor i apsolutno vrijeme — Klasični princip relativnosti — Michelsonov pokus — Albert Einstein - Princip relativnosti i konstantnosti brzine svjetlosti — Relativnost istodobnosti — Relativnost vremena — Relativnost dužina — Adicija brzina — Relativnost mase — Masa i energija — Potvrda teorije relativnosti.

Drugo predavanje će se održati u nedjelju, 22 aprila, u 9 časova pre podne sa temom: Einsteinova opća teorija relativiteta. U njemu će se pretresati ovi problemi: Identičnost teške i trome mase. Princip ekvivalencije: ubrzano gibanje i polje gravitacije. Svijanje zraka svjetlosti u gravitacionim poljima — Inercija i gravitacija — Newtonov zakon gravitacije — Ne euklidske geometrije — Zakrivljenost prostora — Geodetske linije — Gravitacija kao svojstvo prostora — Unija prostora, vremenu i mase. Uvjereni smo da će oba stručna predavanja o Einsteinu, kao tvorcu novih filozofskih shvatanja i pravaca privući zasluženu pažnju našeg gradjanstva. Oba predavanja će biti u Kinu „Tesla". Ulaznica 5 din, djaci 2 din.

Majčin dan

Narodna ženska zadruga proslaviće dana 15 maja i ove godine kao što uvijek običaje najsvečanije „Majčin dan". U narodnom pozoristu prikazaće se lijepa dječja prestava uz deklamaciju prigodnih pjesama, pa revne članice zadruge već sada marljivo rade da bi djecu što bolje pripremile. Taj će se dan po običaju sakupljati prilozi i prodavati cvijeće, čiji će utržak zajedno sa onim utjeranim od dječje prestave biti namijenjen siromašnim, ali uzornim majkama.

Ženska Zadruga je već za Uskrs nadarila 70 siromašnih majka lijepom količinom živežnih namirnica, a njihovoj dječici poslala slatkiša da bi se i mala siročad poveselila Isusovim Vaskrsenju.

Željeti je da ovo naše hvalevrijedno žensko društvo i dalje ustraje u svom korisnom radu.

Strojarska mehanička radiona V. MARINOVIĆ
iza zgrade Sreskog načelstva. - Telefon br. 92
Prima na popravak motore, automobile, motornih čamaca, parnih mašina bilo kojeg sustava i veličine i bilo koje druge sprave kao i izradba novih komada ili dijelova. — Montaža bilo koje vrsti mašina ili sprava.
Autogensko varenje i rezanje željeza
UMJERENE CIJENE. PONUDE NA ZAHTJEV

Izgradnja Realne gimnazije

Izradjuju se detaljni planovi za izgradnju nove Realne gimnazije. U skorom vremenu će doći do licitacije, tako da se možemo nadati da će se tokom mjeseca maja pristupiti gradnji Realne gimnazije. Zgrada će biti vrlo moderna sa svim potrebnim prostorijama (kabinetima, radionicama, posebnom gimnastičkom dvoranom itd.)

19 maja treba da bude proslava 25 godišnjice Realne gimnazije u Šibeniku. Učenici ove gimnazije već su počeli vježbati komad „Bijedna Mara" što će ga prikazivati na proslavi 25 godišnjice u Gradskom kazalištu. 19 maja održaće se pomen umrlim učenicima i nastavnicima kao i svečana sjednica nastavničkog savjeta. 20 maja gg. profesori priredić će svečani banket.

PRIPALJIVANJE CIGARETA OD DRUGIH. Kod nas postoji vrlo loš običaj da se na ulici od drugih pripaljuje cigareta. Naravno da se ne može nikome zabraniti da od nekog svog poznatog pita vatre, ali je vrlo nezgodna i nepristojna stvar ustavljati radi toga nekog nepoznatog čovjeka, a pogotovo stranca kojemu je nepoznat taj ružan običaj.

Pred neki dan smo imali prilike vidjeti kako je jedan naš čovjek ustavio na ulici nekog stranca koji je šetao sa ženom. Kako je taj čovjek stao naglo predanj gospođa se uplašila, jer nije znala o čemu se radi. Začudila se kad je vidila da mu pita vatre.

Potrebno bi bilo da se već jednom stane na put ovako lošim običajima.

JAVNO PREDAVANJE. U nedjelju, 22 aprila, u 7,30 sati uveče, održaće Bajić o. Leonard predavanje u dvorani „Kat. Doma" sa temom: „J. M. Kotolengo". Pod tim naslovom biće prikazan jedan uprav zamjeran svjetski primjer djelotvorne pomoći bližnjemu. Kako o. Bajić u građanstvu uživa zasluženi glas odličnoga predavača, a predmet je veoma savremen radi krize socijalne pomoći onomu koji je najpotrebniji, uvjereni smo, da će ovo interesantno predavanje, kao i dosad, privući mnogobrojnu publiku.

RODITELJSKO VIJEĆE u Državnoj Građanskoj školi održaće se u prostorijama te škole u nedjelju (22 ov. mj.) u 10 sati. Pozivaju se roditelji odnosno staratelji đaka, da sad pri svršetku školske godine u što većem broju dođu na to vijeće, da iza toga uzmognu djelovati na svoju djecu za što bolji uspjeh đaka u školi.

Uprava škole.

SOKOLSKA GLAZBA U ŠIBENIKU priređuje u nedjelju dneva 22 aprila 1934 izlet u Zlarin, sa udobnim parobrodom Jadranske Plovidbe. Polazak iz Šibenika u 14.30. Polazak iz Zlarina u 19.30. Cijena za polazak i povratak Dinara 4 po osobi.

SJEDNICA OPĆINSKOG VIJEĆA održaće se u utorak 24 IV u 10 sati ujutro. Za istu vlada veliki interes.

POLIJEVANJE ULICE OD SRES. NAČ. DO PALAĆE PRAVOSL. EPISKOPA. Više smo puta pisali kako je neophodno potrebito polijevanje te ulice, naročito iz higijenskih razloga. Tu se skuplja mnogo djece, pa igra taj nesretni futbal i nitko im to ne može zabraniti. Dižu takovu prašinu da je strašno tuda proći. Tom ulicom svakog dana ide mnogo svijeta na Subićevac, pa ponovo molimo nadležne da bez ikakvog daljeg ustručavanja dadu polijevati ovu među boljim ulicama Šibenika.

U ROGAŠKOJ SLATINI stoji za vrijeme od 1 maja do 15 juna 20 dnevna potpuna opskrba Din 1000.— i Din 1200.— Prospekti i cjenik: kod lječilišta i kod „Putnika".

Mjesec i po dana na slobodnoj ledenoj santi

Kako javlja „Večernjaja Moskva" ovih dana se vratila n Moskvu zimska ekspedicija, čiji su članovi proveli mjesec i po dana na ledenim santama Kaspijskog Mora. Ekspedicija je utvrdila, da nije ispravan naučni nazor o opštoj cirkulaciji vode u sjevernom dijelu Kaspijskog Mora. Ekspedicija je krenula na more krajem januara sa sedam konja upregnutih u saonice i naučnim instrumentima. Na najdubljem djelu mora članovi ekspedicije su upali u strašnu buru, koja je razbila led i gonila ga prema otvorenom moru. Ekspedicija se našla na slobodnoj santi, koja se kretala brzinom dva kilometra na sat. Poslije avanturističke plovidbe od 10 dana iskrcali su se na ostrvu Dolgij i krenuli su na put po pokretnom ledu. Članovi su prvo brojali sve pukotine preko kojih su prelazili, ali kasnije se led razdrobio na male sante, tako da se pukotine više nisu mogle brojati. Noću su pojedini članovi čuvali stražu i posmatrali kretanje leda. Tako je ekspedicija prevalila na santama 900 kilometara, od toga 280 vrsti po vrlo nesigurnom i opasnom ledu.

DRŽAVNE NABAVKE
(Oglase kod Trg. Ind. Komore Split)

Kancelarijski materijal za Bansku Upravu Split na 23-4.

Kalcium karbid za Kdu. Vazduhop. Divulje do 23-4.

Petrolej za garnizona Jadr. Oblasti Mostar na 25-4.

Košice za cjedenje benzina i benzola dobava za Kdu Vazduhopl. Divulje do 3-5

Gume i pribor za automobile za Kdu Vazd. Divulje do 3-5

VLAHOV
OKREPLJUJUĆI ŽELUDAČNI ELIXIR
KUĆA OSNOVANA 1861
ZDRAVSTVENI GORKI LIKER SVJETSKOG GLASA

proizvadja jedino
R. VLAHOV
ŠIBENIK

TRGOVINA ŽELJEZNE ROBE
IVAN RELJA i DRUG
ŠIBENIK Zagrebačka ul. 114

Veliki izbor svakovrsnih nožića za brijanje

BEROVIĆ LOVRO autobusno poduzeće Šibenik

VOZNI RED
(Svakodnevne pruge)
Šibenik—Benkovac—Babindub—Zemunik—Novigrad—Nin

Nedj. Utorak Četv. Subot	Poned. Srijeda Petak		Utorak Četvrt. Subota	Nedj. Poned. Srijeda Petak
14	14.—	Šibenik	8.55	8.55
14·20	14.20	Tromilja	8.30	8.30
14·40	14.40	Skradin	8.15	8.15
15·15	15.15	Br.Mosline	7.45	7.45
15·50	15.50	Lišane	7.25	7.25
16·10	16.10	Kožulovac	7.10	7.10
16·30	16.30	Benkovac	6.50	6.50
16·45	16.45	Rastević	6.40	6.40
17	17.—	Nadin	6.30	6.30
	17.15	Smilčić	6.20	
17·20	17.30	Zemunik	5.40	5.45
17·35	18.—	Babindud		
17·50	18.30	Zemunik	5.35	5.40
18·25		Smilčić		5.10
18·55		Novigrad		4.40
	18.45	Murvica	5 20	
	19.30	Nin	4 40	

Knin—Kistanje—Brib.Mostine—Stankovci-Benkovac svakodnevno

	6 25	Knin	16.30
	6.45	Radučić	16.10
	7.05	Kistanje	15.50
	7.30	Gjevrske	15.30
	7.45	Brib.Most.	15.15
	8.30	Stankovci	14.30
	9.20	Benkovac	13.40

Svakodnevni priključak:
Obrovac—Šibenik i obratno.
Knin-Kistanje Đevrske Šib. i obr.

POKUĆSTVO

NA OTPLATU I BANKOVNE KNJIŽICE DOBIJETE SAMO U NOVOOTVORENOM SKLA- — DIŠTU POKUĆTVA —

kraj crkve sv. Frane u Šibeniku

O. GRABOVAC

zastupstvo i komisiono skladište

SPORT

U nedjelju ide „Osvit" u goste u Drniš, gdje će odigrati s DOŠK-om prijateljsku utakmicu.

U zadnjim susretima s „Osvitom" pokazao se DOŠK kao vrlo tvrd i borben klub, pa se možemo nadati da će biti vrlo interesantna borba. Ipak se nadamo da će „Osvit" i ovom prilikom izaći pobjednik, premda igra na tuđem terenu.

Najvažnije emisije iz Radio programa

PETAK:

18.25 *Wien* Predavanje o Mletcima — 19 *Leipzig* Njemački skladatelji — 23 plesna glazba — 19.30 *Budapešt* prenos op. — 20 *Bukurešt* Sym. konc. — 20.15 *Varšava* Sym konc. — 21.15 *Kgw* Vagnerovo veče.

SUBOTA:

15.10 *Prag* Operetni konc. — 19.35 španjolska muzika — 20 *Leipzig* Boccario — 20.05 *Bolzano* Otelo — 20.25 *Bratislava* španjolski slavuj — 20.30 *Milano* Travida — 21 *Strassb* Batter fly — 21.10 *Rim* prenos. op.

JADRANSKA PLOVIDBA priređuje dana 22 IV 1934

IZLET

U ZLARIN

uz sudjelovanje sokolske glazbe

Odlazak iz Šibenika u 14.30 sati

„ iz Zlarina u 19.30 „

Cijena din ara4. —

IZLET

za Skradin i slapove Krke

Polazak iz Šibenika u 14 s.

„ sa slapova u 17 30 s.

„ iz Skradina u 18.30 s.

Cijena za odlazak i povratak D. 12

Djeca plaćaju polovicu)

U slučaju ružnog vremena ili slabog odaziva izlet se obustavlja.

Opravništvo.

DINARA **29** METAR

PAZI! BEZ GREŠKE PAZI!

CREP DE CHINE

U SVIM BOJAMA

Salamon DRUTTER Šibenik

DINARA **29** METAR

Zahvalnica

Ovim sam pobuđen da ovim putem zahvalim *Evropskom akcionarskom društvu za osiguranje robe i putničkog prtljaga u Beogradu* na najkulantnije likvidiranu mi štetu pretrpljenu na mojoj pošiljci vagona krompira koji je bio zatrpan na lićkoj pruzi i time usljed nevremena isti se smrznuo. —

Kulantnošću isplatom gornje štete kao i brzim likvidiranjem dužan sam preporučiti sve poslovne prijatelje da sve pošiljke koje šalju željeznicom osiguraju na željeznici markicama za osiguranje Evropskog a. d. za osiguranje robe i putničkog prtljaga, jer će time sami obezbjediti svoju imovinu.

Ivo Matić

trg. voća i povrća, Šibenik

ANTE FRUA — ŠIBENIK

Najveće skladište DMC svih vrsta vune, svila, pamuka, za pletenje i vezenje TRIDENT konac. Kratke i galanterijske robe, svih vrsta vate i krojačkog pribora. Trikotaške robe, vešta, šalova, kapa, košulja, marama, čarapa itd

Praznik morskih vukova

Kamenita klupa bila je zaposjednuta gusto poredanim seljacima. Neki u zakrpanim odjećama, drugi u ritama, ličili su na strašila — na prosjake. U očima ovih ljudi ljeskao se snažan izraz tuposti, hladnoće i bijede, dok je prostrana površina mora, kojoj su bile upućene bezizražajne oči ljudi, blistala u sjaju sunca i prcljeća. Refleksi mora i sunca dozivali su u svijesti gomile na kamenitoj klupi prohujali život — mladost. Premoreni starošću i brigama, seljaci prežvakali su u sebi — davno već svarenu hranu: uspomenu daleke, blijede, kada su snažne mišice njihove — prkoseći vremenu i životu — lutali morima, kao beznačajni mornari koji su tražili koru hljeba. A sada? Starost! U danima praznika lijenškare na suncu poput guštera — i prezvačući prošlost hrane dušu sadašnjošću.

Mate — starac koji je prevalio 82 god. uskomešao se na kam. klupi i piskutljivo procjedio: „Alaj, Bože, bio sam ja najveći magarac, kada sam dozvolio Bokelju da me prevari". Mnoge požutjele lobanje, posute sijedim, oštrim dlakama — pokrenule se — u smjeru — odakle je dopirala svježa, duhovita riječ. Sve oči — prisutnih — uočile su dobro Matu, prozvan posprdno Kocka jer je u mladosti mornarenjem zaradio lijepi imetak i ovaj profućkao na kartama. Svježi, snažni smijeh prosuo se iz gomile. Svi se živo uskomešali na klupi — pa stišali i pomno slušali sabesjednika. Ali ovaj — primjetivši u očima ljudi izraz sprdnje — ustuknu i ućuta.

„Pa kako je to bilo s tim Bokeljem, kazuj budalo, što si stao", promrsi ljutito seljak Puljak, koji je vješto prikrivao želju da se bilo kome naruga.

Prisutni — tobože smireni, lijeno su izbacivali iz krezubih vilica mlazove dima i pljuvotinu. A opet svakome je sijala u očima — zagađenim krmeljima — težnja da natjeraju Kocku na tanak led... Da se do mile volje na njegov račun nasmiju. Ta nedjelja je. Praznik. Treba i ovaj dan ispuniti plandovanjem, sprdačinom i vinom. . . Kocka — slijepo posluša Puljaka pa nastavi:

„Onaj moj nesretni sin Frane, deset godina nije dao od sebe glasa. Ubio ga Bog! Krvavo sam ga othranio — podigao i opremio u svijet. I zlikovac — čim se domogao tuđine — zaboravio je na sve nas . . . na kuću...

„A što bi ti htio, glavonja, da budeš bijela muha u jato crnih?! Izuzetan? dobaci mu nervozno Pupa — stari mornar koji je 7 puta prokrstario svijet i vratio se kući bez lijeve ruke. „Svi smo mi jednaki i isti, dragoviću moj! Što sam ja dao svojim roditeljima? A što je Kocka — dao svojim roditeljima? I djeci? Prekranio ih, podigao na snagu i ovi su otprhnuli! Kocka je učinio svoju roditeljsku dužnost i ništa više! Kocka i svi mi moramo da prehranjujemo svoju djecu, a hoće li ona što pomoći — nas se ne pita! Glavno — učini svoje pa čuti!" — razdera se na Kocku mornar Fut koji nije imao sreću da mu žena porodi dijete.

„Manite sada tričarije roditelje i djecu. Život je takav, ljudi su takvi — pa što imamo mi tu da slinimo. Nego, Kocka, pričaj nam do kraja kako se ono odigralo u tvojoj kući sa Bokeljem" nježno i prijateljski promrsi Puljak, koji je za to vrijeme gledao plavetnilo neba — da ne prsne u smijeh kada bi ugledao neodlučno i komično držanje Kocke.

„Pričaj, Kocka, dalje" zaurla gomila na klupi i u znaku molbe, ljudi su blesasto razvukli lica, na kojima se utisnule duboke brazde. nečistoća, rascupane dlake i životinjski nagon da Kocku ismiju do ludila.

„He, he, he, da je proklet Bokelj, moja žena pa i moj sin" nastavljao je Kocka kroz nevini — upravo djetinski osmjeh priču koja je bila uvijena pepelom — zaboravom i sada je imala da iskrsne — poput vulkana — da je osvježi i dobaci ljudima: Evo je. Čuli ste sve. Jeste li zadovoljni? Teško onome ko misli sa mnom da tjera šegu!"

„Ja i moja stara upravo smo ručali — kada se Bokelj ukaza na vratima. Snažan kao bik, a obučen kao gazda. Na trbuhu, grudima i prstima Mata kao debele zlatne lance, broševe, uru, prstenje. Zabliještio nas sjaj..

„Duble je to zlato — budalo Kocka! Ne vrijedi ono u Americi puno. Ja sam ga na kile mogao kupiti za jeftine pare — da sam htio — ali pogriješio sam, a možda i nijesam" umiješao se u razgovor Tuta — strastveni igrač „mure". U selu su svi znali, da je Tuta šenuo pameću. Ludilo je doprtljao kući na povratku iz Amerike. Svima je Tuta otvoreno priznao: U Detroitu radio sam u tvornici Ford-automobila. Prohtjelo mi se i ukradem jedna kola. Jurio sam toga dana ulicama Detroita. Ali već uveče ležao sam u zatvoru. Tri godine robije i snažni udarci pendreka — oduzeli su mi pamet i zdravlje".

„Lupežu", izdere se Kocka na Tutu. „Neću da me prekidaš — inače... I u času kada je Kocka — bijesan — podigao šaku da je sruči na upale grudi luđaka — ovaj umakne i zakloni se iza leđa Puljka. — Puljak — prividno ošamari luđaka po gubici i ovo udobrovolji Kocku — pa nastavi: „Bokelj nas je iznenadio posjetom. Kada nam je pružio 100 dolara i rekao da nam to sin šalje iz Meksika — peljubili smo gosta i užurbali da ga pogostimo. Bokelj je pio i jeo za četvoricu. Dvije kokoši, 5 l vina, jaja, ribe, salate, luka — pogača — sve je to on smazao.

Tu je Kocka učutao. Iz pohabanog džepa izvlačio je pikavce koje je sabirao preko sedmice i u nedjelju ih sve ispušio . . . Savio je debeli cigaret — i pripalivši ga na žaru cigarete susjeda — nastavi:

„Ha, ha, ha — lud je svaki onaj, koji je iskren pa drugome otkrije misli svoje! Tako i ja Bokelju — izjadao se do suza. Rekao sam mu da je naš sin lopov, da nas je 10 god. mučio šutnjom — da smo vjerovali da je mrtav i već ga oplakali... Nisam bio ni dovršio tužaljku, a Bokelj prokuhao svoju zamisao, pa mi dobaci: Mate ja sam se prevario. Suda se prisjećivam . . . Ovi novci nisu za tebe. Sjetio sam se da mi ih je dao jedan drugi čovjek u Meksiku, a tvoj sin mi je poručio da ti kažem da slabo živi, da nema rada . . . Isprsim se ja čovjeku — a bio je za dva mene — pa mu dobacim u gubicu: lupežu. Pare su moje. Moj sin ih je upravo meni poslao. Ja sam se i nadao da će moj Frane kad li tad li sjetiti se svoga oca". . . A Bokelj na to iskesi na mene svoje zube, podigne stisnute šake i spusti ih na moja staračka ramena. Pao sam kao grašak na zemlju i pomračila mi se svijest.. Kada sam se otrijeznio, stara mi saopšti kroz kukanje da je novce vratila Bokelju — inače da bi bio mene raskašio u bijesu.

„A jesu li zaista bile pare za tebe, Kocka", veselo dobaci Puljak.

„Jesu, za nesreću. Sin mi je pisao pismo iz Meksika da mu otpišem što sam uradio s njima" prošaputa tužno Kocka.

»A jesi li stvar prijavio žandarima" nervozno zapita Fut.

„Kako ću ja, čovječe, koga da prijavim, kada Bokelj nije rekao ni kako se zove, ni kamo putuje, nego samo da je Bokelj!" odgovori Kocka.

Puljak — neprimjetno — šapnu nešto u uho Tuti, a ovaj — zaštićen leđima Puljaka — prsne u grčeviti smjeh i zavrišti:

„Eto ti sad, Kocka. Mene si nazvao ludom. A sada neka ljudi kažu ko je veća luda u selu: Kocka ili Tuta!"

Kocka skoči uvrijeđen — prostački opsuje i naleti na Tutu. Ljudi se grčili u smijehu. Dva luđaka dijelila su megdan: pogrdama, kletvama, pljuvanjem jedan drugoga u gubicu i šamarima . . .

I vasiona prsnula je u smijehu gledajući komedijante — starce, koji se tuku na račun hirovitih seljaka. — Suze krupne i hladne — koje su navirale u očima gomile miješale se sa suzama — vasione — kišom . . . Oluja je učinila svemu kraj. Ljudi se raspršili, a prazne sokake — zadubrene ljudskim đubrom i prašinom — ispirala je kiša snažno — svježe.

Malo kasnije kuljala je iz ulaza u seosku tovernu pijana pjesma ljudi, koji se osvježavali rujnim — snažnim vinom iz bukara.

O isprano granje smrekovine — simbol vinotočja — koja je resila ulaz u konobu i pozivala snažno ljude — ispreprietali se pljačljivi glasovi — dalmatinske pjesme: „Oj more duboko — sva moja radosti". . .

U jednom kutu vlažne i mračne konobe — slične životinjskoj jazbini — zagrljeni Puljak, Kocka, Tuta i Fut ispijali su iz zajedničke bukare vino i nastavljali pjesmu starih morskih vukova: „U tebi — ah — sad plovi, cvijet moje mladosti". — — — —

1934. Vladimir T. Čolović

Štampa i vlasništvo: Odilk. Graf. Zavod Tisk. E. VITALIANI i SIN, Šibenik. Odgov. urednik Hamilkar Vitaliani